

ТИПОЛОГІЯ ЖІНОК, ЯКІ ВЧИНИЛИ ТЯЖКІ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКІ ЗЛОЧИНИ

Б. М. Головкін,

кандидат юридичних наук

*Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого*

Тяжка корисливо-насильницька злочинність являє собою історично усвідомлену форму особистої наживи, що виявляється в системі майнових злочинних посягань у великих та особливо великих розмірах або поєднаних із насильством, небезпечним для життя та здоров'я особи, які вчиняються на певній території за конкретний проміжок часу.

Автором проведено вибіркове дослідження 112 архівних кримінальних справ з корисливо-насильницьких злочинів, які вчинили жінки, за статтями: ч. 2 ст. 115 п. 6; ст. 186; 187; 189 КК України у Донецькій, Харківській та Полтавській областях.

Результати дослідження особистості жінок, які вчинили дану категорію злочинів, дозволяють їх умовно поділити на три групи, за таким класифікаційним критерієм, як цільова спрямованість злочинних посягань [1].

Першу найбільш чисельну групу (45 %) складають жінки, спрямованість корисливих посягань яких носить паразитично-споживацький характер. Для них заволодіння чужим майном та подальша його реалізація (або натуральний обмін) є основними засобами існування. Це жінки віком 25–40 років, які здебільшого судимі, мають невдалий досвід сімейного життя, дітей від різних шлюбів. Вони ведуть паразитичний спосіб життя, зловживають спиртними напоями, морально нестійкі, неохайні у побуті, живуть за рахунок промотування залишків домашнього майна, проституції, жебрацтва, дріб'язкових крадіжок. Шукають супутників життя серед молодших віком чоловіків, переважно із колонійським минулим. Злочинна діяльність таких груп полягає у вчиненні крадіжок, грабежів та розбоїв, прибутки від яких є незначними. Як потерпілі вони обирають собі подібних волоцюг із найближчого оточення, нерідко заволодівають майном громадян пенсійного віку.

Наприклад, 27-річна С., неодружена, має на утриманні дитину, двічі судима за крадіжку, після звільнення співмешкала із двічі

судимим П. На прожиття пара заробляла квартирними крадіжками, виручені кошти витрачали на спиртні напої. У день злочину С. погодилася на запрошення випадкового пияки провести дозвілля у нього вдома. Новиною поділилася із П., у якого відразу з'явився план розбійного нападу, згідно з яким С. мала привести "клієнта" у стан алкогольного сп'яніння і впустити його до квартири. Реалізація злочинного плану обернулася для господаря житла кількома ударами монтувалки по голові, від яких настала смерть. А нападники поживилися побутовим дріб'язком, оскільки все цінне майно давно було промотане задовго до них [2].

До другої групи (36 %) входять жінки 18–24 років. Вчиняють злочини заради наживи, протиправного збагачення. Для них характерний вищий освітній рівень, частина з них – працевлаштовані, ведуть звичний для молоді їх віку спосіб життя. Мають стосунки із старшими чоловіками, які вмовляннями, обіцянками заможного безтурботного життя втягують їх у злочинну діяльність і використовують у посяганнях згідно з чітко відведеними ролями, про які йшлося раніше. Такі посягання плануються і ретельно готуються, здебільшого вчиняються проти громадян, стосовно яких є достовірна інформація про рівень їх доходів.

С. у групі з іншими особами чоловічої статі взяла участь у розробці плану збройного нападу на оператора АЗС. Згідно із відведеною їй роллю С. змінила за допомогою косметики і перуки зовнішність, а також зімітувала вагітність. Прибувши на місце нападу, С. попросила допомоги в оператора АЗС заправити автомобіль. Жалісливий касир, грубо порушуючи посадову інструкцію, відімкнув приміщення і вийшов до злочинки. У цю мить співниці під погрозою застосування зброї нанесли касиру удар по голові і поживилися касою у розмірі 120–246 грн [3].

Третю групу становлять неповнолітні (19 %). Це – учениці шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, які вчиняють злочини проти своїх ровесниць у стані алкогольного сп'яніння, або осіб, які перебувають у безпорадному стані. Дівчата застосовують інтенсивне насильство, навіть коли того не вимагають обставини. Предметами посягання є різного роду дріб'язок, що не має значної матеріальної цінності. Їх більше цікавить не цінність майна, а той факт, що воно їм не належить. Корисливі спонукання носять утилітарну спрямованість: задоволення миттєвих бажань, майнових інтересів за чужий рахунок.

16-річні К. і Т., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, у районі вокзалу зустріли жінку в нетверезому стані, на якій їм сподобалося пальто. Обманним шляхом відвели потерпілу на цвинтар, роздягнули, а потім завдали кілька смертельних ударів у шию осколком скляної пляшки [4].

Отже, характер корисних спонукань жінок визначається їх соціально-рольовим статусом, якому відповідає індивідуальна система ціннісних орієнтацій, життєвих запитів. Побутова та сімейна невлаштованість, моральна і духовна занедбаність, втрата життєвих перспектив, болюче відчуття непотрібності формують у більшій частини жінок-злочинок життєву стратегію “дожити до завтра”, вижати максимум користі із поточного моменту чи сприятливої ситуації. Разом з тим слід відмітити той факт, що завжди існувала категорія злочинок (лави яких активно поповнюються), котрі вміло використовують власне “жіноче начало” для протиправного збагачення, входять до складу організованих злочинних груп, виступають ініціаторами нападів, згуртовують, надихають, розпалюють азарт наживи в учасників таких об'єднань. Прийнято вважати, що за своєю природою жінка менш агресивна, схильна до ризику, азарту, наживи. І це дійсно так. За ступенем суспільної небезпечності, характером спричиненої шкоди корисливо-насильницькі злочини жінок є менш суспільно небезпечними за аналогічні чоловічі посягання. Втім, важко не помітити, що останнім часом жінки все активніше втягуються в орбіту тяжкого кримінального насильства, виявляють невмотивовану жорстокість, цинізм, намагаються ні в чому не поступатися чоловікам заради миттєвої вигоди. І це досить тривожна тенденція.

Список використаної літератури

1. Миненок М. Г., Миненок, Д. М. Корысть. Криминологические и уголовно-правовые проблемы. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2001. – С. 82.
2. Архівна кримінальна справа апеляційного суду Одеської області № 1–27, 2003 р.
3. Архівна кримінальна справа Любомльського районного суду Волинської області, № 1–143, 2004 р.
4. Архівна кримінальна справа апеляційного суду Херсонської області № 1–43, 2004 р.